

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

165. An iudex laicus possit punire aliquem, qui post dffamationem, & inquisitionem homicidij ingressus est Religionem? Et in prædicto casu an talis Nouitius puniri possit tantum in pecunia, & bonis à ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

nostro P. Peregrinus in consil. pari. 2. cap. 5. litera R. §. 6. sic ait. Dubitari potest an Novitius cum licentia Patris Generalis acceptatus in nostra Religione ante pubertatis annū sit propriè Novitius, ita ut gaudeat privilegio Canonis. Respondeo quod largè dicitur Novitius, tamen cum valeat ingressus, gaudebit etiam privilegio Canonis concessio Novitiis. Ita ille, qui, ut vides ex solo legitimo ingressu in nostram Religionem concedit impuberibus privilegium Canonis. Ergo, &c.

4. Nota etiam quod post hæc scripta inveni supradictam sententiam docere etiam Ambrosium Marchinum Archiepiscopum Calaguritanum in Resolutione pro Ordin. militariibus art. 6. num. 58. ubi sic ait. [Antequè el admittido a la Religion, ante pubertatis non sea propriamete nuncio, goza del privilegio del Canon concedido a los Novicios; y se repura por Ecclesiastico y como parte imperfecta, y adherente a la Religion por la misma razon ha de gozar del privilegio del fuero.] Ita ille. Quæ quidem omnia à fortiori procedūt in nostris Novitiis hospitibus. Ergo, &c. Adde quod, si secundum Bordonum in Consiliis Regularibus y resol. 28. n. 19. & Bonacinā disp. 2. de excomm. q. 4. punct. 3. nu. 10. Illi qui assumpto aliquo habitu religioso adhibentur ad servitiā & obsequiā Monialium, & ad petendam pro ipsis elemosinam gaudent privilegio Canonis; quanto magis eo gaudere debent Hospites nostræ Religionis, ex rationibus superius dictis. Dicendum est igitur illos non solum gaudere privilegio Canonis, sed etiam fori, quod probatur ex doctrina quam tenet P. Suarez contra Regem Angliæ lib. 4. cap. 29. num. 7. Layman lib. 4. tract. 9. cap. 7. num. 1. & me citato Marchinus ubi supra art. 4. num. 37. asserentes, quod qui gaudet privilegio Canonis, debet etiam gaudere privilegio fori.

5. Sed difficultas est, an supradicti Novitij hospites gaudere etiam debeant privilegio exemptionis gabellarum, si aliqua bona possiderent; & quidam vir doctus licet mordicus mecum teneret supradictos gaudere, ut visum est, privilegio fori, & Canonis, tamen quoad privilegium exemptionis gabellarum, valde dubitabat, quia aiebat ipse, bona supradictorum non pertinent vilo pacto ad Religionem. Sed si hæc ratio esset admittenda contra nostros Hospites, procederet etiam absolute quoad omnes alios Novitios; nam eorum bona non pertinent ad Religionem; cum sit penes ipsos eorum dominium, & ipsi illa vendunt, donant, &c. Sed cum hoc non obstante, communiter asserant Doctores, ut alibi sæpius satis probavi, & probat novissime Palaus tom. 3. tract. 16. disp. 1. punct. 11. num. 9. & me citato, Trullench in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 12. dub. 5. num. 26. nempe Novitios gaudere exemptione gabellarum, ita etiam gaudere nostros hospites dicendum est, qui largo modo etiam dicuntur Novitij & sunt personæ Ecclesiasticæ. Ergo, ut tales cum gaudeant privilegio fori, & Canonis, debent etiam gaudere privilegio exemptionis gabellarum. Nec obstat dicere; quod ex diuersis non fit illatio, leg. Papinianus, ff. de minor. Et ideo Clerici coniugati, & Laici seruientes Episcopis, licet gaudeant privilegio fori, non tamen gaudent privilegio gabellarum. Nam respondeo cum Ambrosio Marchino ubi supra quod quando fundamentum concedendi hæc privilegia est idem tunc bene valet illatio; sed in nostro casu fundamentum concedendi dictis hospitibus privilegium est, quia sunt personæ Ecclesiasticæ, & comprehenduntur sub nomine Novitiorum; ergo sequitur gaudere his tribus privilegiis fori, Canonis, & exemptionis gabellarum, quia sunt inter se connexa; nisi in casu quod iura illa diuide-

rent, & limitarent, ut est in casu Clericorum coniugatorum; & ad casum de familiaribus Laicis Episcopi; respondeo privilegium non esse idem; nam non conceditur eis quia sunt personæ Ecclesiasticæ, sed quia sunt familiares Episcopi, qui de iure habent familiam armatam, & exemptam. Ad argumentum verò quod Hospites retineant dominium suorum bonorum, respondeo quod hoc non impedit quin dicta bona sint bona personarum Ecclesiasticarum.

in Ref. not. præterita per totam

RESOL. CLXIV.

An Novitius ob delictum ab eo ante Religionis ingressum commissum, sit à iudice laico puniendus, etiam si hoc in fraudem fecerit?

Et an in hoc euentu ad summum possit prædictus Novitius puniri à iudice seculari in pecunia, & bonis, non autem in corpore? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 33.

§. 1. Hanc questionem ex Neotericis latè tractat Bartholomæus de Vecchis in praxi Novitiorum asp. 12. per rotam, ubi num. 11. sic asserit. In eo casu in quo ingressus in Religionem factus fuit cum fraude, licet habitu criminofus iuxta Sixti V. constitutionem omnibus habitibus Religionis spoliati, puniri que debeat à iudice seculari, ac si Religionem ingressus non esset; at tamen quia hæc constitutionem in hac parte moderatus fuit Clemens VIII. ingressus Religionis dicitur validior ad hoc, ut Novitius privilegio fori gaudeat instar clerici, qui statum clericalem cū fraude assumpsit. Et ideo quemadmodum hic clericus puniri nequit à iudice seculari corporaliter sed solum in pecunia, & bonis, ita ut idem iudex secularis sit iudex tantum causa, nõ autem Persona; ut docet communiter Iurista. Ita eodem prorsus modo Novitius in hoc euentu ad summum puniri potest à iudice seculari in pecunia, & bonis, non autem in corpore.

Sup. hoc in Ref. seq. lege doctrinã Ref. not. seq.

Pro Clerico iur. in Ref. III. & 132. & in fine Ref. not. præterita.

2. Dixi ad summum, quia est etiam satis probabile nequaquam posse puniri Novitium in Pecunia, & bonis à iudice seculari, etiam si cum fraude veniat ad Religionem, provt latè doctèque probat Marra de iuris d. part. 4. cent. 2. cap. 121. à n. 22. usque ad finem; qui in ingrediente Religionem non admittit præfatam distinctionem, an scilicet sit cum fraude ingressus, nec nõ; sed sustinet cognosci iudicarique debere in omni euentu, per iudicem Ecclesiasticum. Ita etiam obseruari debet quidquid in contrarium doceat Bonac. de legib. disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 6. num. 6. qui citat Molin.

RESOL. CLXV.

An iudex laicus possit punire aliquem, qui post diffamationem, & inquisitionem homicidij ingressus est Religionem?

Et in prædicto casu, an talis Novitius puniri possit tantum in pecunia, & bonis à iudice seculari, non autem in corpore, etiam si cum fraude ingressus sit Religionem? Ex part. 4. tr. 1. Ref. 95.

§. 1. De hoc casu controuersia mihi fuit cum quodam Iuriconsulto, qui in facti contingentia adducebat pro parte affirmatiua Bullam Sixti V. & quod delinquens in tali casu præsumatur habitum Religionis in fraudem suscipisse.

Sup. hoc in Ref. præterita, sed lege etiam doctrinã Ref. not. seq.

2. Verum ego negatiuam sententiam teneo, quam in terminis docet Homobonus in consuls. moral. vol. 1.

Sed hoc cum eadem Bordonum privilegio fori, in Ref. not. seq. in fine Ref. not. præterita.

Sup. hoc in Ref. præterita, sed lege etiam doctrinã Ref. not. seq.

Sup. hoc in Ref. præterita, sed lege etiam doctrinã Ref. not. seq.

vol. 1. prel. 8. part. 2. resp. 190. & ante illum Bartholom. de Vecchis in praxi nouit. disp. 11. dub. 12. num. 11. vbi recte probat, in supradicto casu Nouitium ad summum puniri posse à iudice sæculari in pecunia & bonis, non autem in corpore, etiam si cum fraude ingressus sit Religionem. Imò Marta de iurisd. part. 4. cent. 2. cas. 121. a. num. 22. latè probat dictum Nouitium etiam neque in pecunia & bonis, posse puniri à iudice sæculari, quod ego alibi de Clerico satis probaui. Ad Bullam verò Sixti V. assero iam moderatam fuisse à Clemen. VIII. vt notant supracitati Doctores. Ergo, &c.

Alibi in Ref. Ref. que hic est sup. 131. §. vlt. ad modum, & in aliis eius annot.

RESOL. CLXVI.

An Nouitius, habitu Religionis dimisso, possit à iudice sæculari puniri ob delictum tempore Nouitiatu commissum?

Idem dicendum est de Religiosis emissis ex Societate Iesu, si uxorem ducant, vel liberi in sæculo maneant.

Et notatur non posse Nouitium cogi à Prelato Religionis ad luendam penam delicto suo condignam, etiam si ve integra, id est ante ceptum iudicium discedere velit à Religione.

Et de delicto cuiusdam Clerici, qui statu Clericali dimisso, uxorem duxerat? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 34.

§. 1. **M**olina Theologus de iust. tom. 4. tr. 3. disp. 49. num. 24. affirmatiuam sententiam docet, & idem dicendum esse de Religiosis emissis à Societate Iesu testatur, sic enim ait. Quando eiusmodi verè Religiosi nostræ Societatis non professi delicta committerent, ob quæ digni essent pena graui, iudicarenturque Societate indigni, integrum est superioribus iuxta nostræ Societatis priuilegia in meliorem eiusdem Societatis conseruationem eos à Societate dimittere, vota illis relaxando, & tunc indices tribunalis sæcularis, ad quos pertinere inciperent, punire eos posse puto iuxta delicta, (dum erant Religiosi) commissa, ita Molina, & hanc sententiam de Nouitiis loquens tenet etiam Ioannes de Henia in Curia Philippica part. 3. §. 1. num. 12. qui citat Bobadillam, & nouissimè Bartholomæus de Vecchis in praxi nouitiorum disp. 11. num. 6. asserens. Si è monasterio discedat Nouitius recusans ob delictum commissum iudicio Prelati se subicere, puniri potest à iudice sæculari, quia in eo casu non habetur pro Religioso, quod intelligendum est dummodo Nouitius nullo ordine insignitus sit. Ita ille, & aliqui Iuriconsulti, quibus omnibus accedit nouissimè Peregrinus in commen. ad nostras constit. part. 2. cap. 5. littera R. §. 1.

Sup. his sup in Ref. 147. §. 1. & 2. & in alio eius primæ not. & lege etiã doctrinam Ref. eius secundæ annot.

2. Sed tu prorsus negatiuam sententiam tene, quàm tuetur Bonacina de legibus disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 2. num. 5. qui citat Sayrum, Abbatem, Clarum, & alios. Et idem etiam docet nouissimè Paulus Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 9. cap. 8. num. 5. vbi sic ait e clestiatice personæ, quæ statum mutabilem habent, quem fermè arbitrato suo abicere possunt, eo deposito clericalibus priuilegiis spoliantur, vt Clerici in minoribus constituti, & Religionum nouitij, præterquam quòd ob crimina in statu Eccllesiastico commissa, post eius mutationem non à sæculari, sed Eccllesiastico magistratu conueniri, ac puniri debeant, quia tempus delicti insciendum est. Sic ille. Et ita in Concilio Neapolitano, teste Grammatico decis. 10. num. 3. delictum fuit circa delictum cuiusdam Clerici, qui statu clericali dimisso uxorem duxerat.

3. Dicendum est igitur, Nouitium postquam religionem deseruit non posse puniri à iudice laico

propter delictum perpetratum tempore nouitiatu, & idem contra Molinam dicendum est de Religiosis emissis ex Societate Iesu, si uxorem ducant, vel liberi in sæculo maneant, nam illos non posse iudicari à potestate laica propter delicta in religione perpetrata existimo.

4. Notandum est etiam hic obiter contra Suarez de Religione tom. 3. lib. 5. cap. 16. num. 8. non posse Nouitium cogi à Prelato religionis ad luendam penam delicto suo condignam, etiam si re integrand est, ante ceptum iudicium discedere velit à Religione, & ita docet Bartholomæus de Vecchis vbi supra in praxi Nouit. disp. 11. n. 5. & alij.

RESOL. CLXVII.

An Equites Nouitij D. Iacobi, Alcantara, Calatrana S. Iohannis, &c. gaudeant priuilegio fori?

Et quid de ipsis Equitibus iam professis D. Iacobi, Alcantara, Calatrana, &c.?

Et an idem dicendum sit de Militibus Montefæ, S. Stephani, & S. Lazari & secus autem dicendum sit de Equitibus aurei Velleris, S. Michaelis, Annuntiationis, B. Mariae Virginis, & de Militibus Garreriorum, & illis vulgo dictis de la Banda, de omnibus aliis absque Sedis Apostolicæ auctoritate erectis?

Et quid de exemptione gabellarum supradictorum Equitum Nouitiorum? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 36.

§. 1. **R**egatiuam sententiam docet noster Marius Gurba in consilis criminal. conf. 77. num. 21. vbi allerit dicto Equites quoad iudicium non sunt, minimè priuilegio fori gaudere, quia non sunt verè Religiosi, & in hoc ponit differentiam inter Equites D. Iohannis, & hos, quia illi etiam nouitij gaudent priuilegio fori, hi autem minimè, & hanc sententiam ante illum docuerat Bobadilla in polit. tom. 1. lib. 2. cap. 19. num. 16. Mallrillus decis. 250. num. 16. Villadiego in polit. cap. 5. §. 20. num. 112. & 114. Cenedus in quest. Canon. quest. 4. num. 40. Rodriguez in qq. regul. tom. 2. quest. 62. art. 14. & alij.

2. Sed hos milites esse verè Religiosos, satis ego probaui in part. 1. tract. 2. * ref. 49. & ideo etiam docui nouitios dictarum Religionum gaudere priuilegio fori, & exemptione gabellarum, quam sententiam, etiam quoad nouitios, aduersus Giurbam nominatim tenet Nouarius in tract. nouissimo de pract. fori. sect. 2. quest. 66. n. 29. & Riccius in praxi tom. 4. resolut. 181. num. 2. Idem docet Valenzuela tom. 1. consil. 95. num. 53. Didacus la Mota de confirmatione Ordinis D. Iacobi lib. 2. cap. 2. §. 8. num. 28. doctus Scipio Rouitus consil. 96. Barboza pater & filius, hic tract. de potestate Episcopi part. 2. allegat. 12. num. 45. ille in remission. ad erdinat. Lusitan. lib. 2. tit. 12. §. 1. num. 2. vbi affirmat, ita iudicatum esse in Regio Senatu Portugallæ, & sic etiam fuisse decisum in facta Rota Romana, & in Congregatione Eminentissimorum Cardinalium testatur Riccius vbi supra. Dicendum est igitur, Equites D. Iacobi, Alcantara, & Calatrana gaudere priuilegio fori, non solum emissis professione, sed etiam tempore nouitiatu.

3. Nota etiam quòd Riccius & Nouarius loc. cit. & alij id quod asserunt de Equitibus D. Iacobi, Alcantara, & Calatrana dicendum affirmant, & merito, de militibus Montefæ, sancti Stephani, sancti Lazari, secus autem dicendum est de Equitibus aurei Velleris, sancti Michaelis, Annuntiationis B. Virginis, & de militibus Garreriorum, & de illis vulgo dictis de la Banda, & de omnibus aliis absque Sedis Apostolicæ auctoritate erectis.

RESOL.

Sup. hoc in Ref. seq.

* Quæ hic est infra Ref. 261. à lin. 5. & pro exemptione gabellarum in dicta Ref. in principio, & in fine, & in Ref. 171. in fine, & in Ref. 172. §. vlt. & tom. 7. tit. 1. Ref. 54. vlt.

Sup. contentis in hoc §. in Ref. seq. 2 à lin. 10. & lege infra et Ref. 171. §. 10. vlt. & seq. & Ref. 172.